

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAZMA TEKNİKLERİ-2

10. HAFTA

TÜR 102 TÜRK DİLİ

Amaçlar

Bu bölüm tamamlandıktan sonra;

- ❧ Bilimsel bir yazıda hangi yollarla kaynak gösterileceğinin öğrenilmesi;
- ❧ Kaynakça hazırlama yöntemlerini ve bu yöntemlerdeki ayrılıkların farkına varılabilmesi;
- ❧ Tüm yazı boyunca bir yöntemde karar kılıp tutarlı davranmanın gerekliliğinin kavranması

amaçlanmaktadır.

Anahtar Kavramlar

- Yazım stilleri,
- Kaynak gösterme,
- Tek yazar, İki ve ikiden fazla yazar,
- Yazımda standartlaşma,
- Alıntı
- Dipnot

İçindekiler

- ❧ Yazımda standartlaşma neden önemlidir?
Dünyada kabul gören yazım stilleri nelerdir?
- ❧ Alıntı nasıl yapılır?
- ❧ Dipnotlu kaynak gösterme yöntemi
- ❧ Paragraf İçinde Kaynak Gösterme yöntemi
- ❧ Kaynakça Listesi Oluşturma
- ❧ Yararlanılan Kaynaklar

A g

Yazımda standartlaşma neden önemlidir? Dünyada kabul gören yazım stilleri nelerdir?

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ✎ Araştırmanın en temel sonucu, elde edilen bilimsel sonuçların bilimsel yazı halinde (makale, tez, bildiri, rapor) yayınlanmasıdır.
- ✎ Yayınlanmayan araştırma yarım kalmış demektir.

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ❧ Bilimsel yazılar, araştırma sonuçlarının ilgili bilim insanlarına, yaralanacak kurum ve kuruluşlara, bilimsel dergilerde yayınlanarak, rapor halinde, kongre ve sempozyumlarda bildiri/ poster halinde ya da bilim uzmanlığı/doktora/tıpta uzmanlık biçiminde hazırlanarak sunulmasına hizmet eden özgün yazılardır.
- ❧ Bu nitelikteki yazıların özgün yazım kurallarına uyması da beklenmektedir (Özdamar 2003: 229)

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ✎ **Yazımda standartlaşma**, bilgiye kolay erişimi ve gelişmiş araştırmaların planlanarak uygulanmasını sağlayacaktır.
- ✎ Evrensel birikime katkı sağlamanın en önemli üretimi olan bilimsel yazı, ancak konu ile ilgili başka bilimsel çalışmaların ilgi alanına dahil edilmesiyle amacına ulaşabilir.

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ☞ Hem içerdiği bilimsel araştırma bilgileri hem de kullanılan yazım stilleri açısından standartlara uyan bir bilimsel yazıda okuyucu, doğrudan ilgi alanına giren bölümlere başvurarak hızlı ve kolay bilgi akışını sağlayacaktır.
- ☞ Böylece bilgi üretiminde zaman kaybı önlenmiş olacaktır.

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ✎ Bilimsel yazı kriterlerini standart hale getirmek amacıyla uluslar arası yayın ve bilim kuruluşları, genel kabul gören birtakım yazım tarzları belirlemişlerdir.
- ✎ Bu kurallar, bilimsel yazıların güvenilirliğini, yazım tekdüzeliğini ve alıntılarının düzenliliğini sağlayıcı özellikler içermektedir.

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ☞ Daha çok psikoloji, eğitim ve diğer sosyal bilimlerdeki bilimsel yazıların hazırlanmasında tercih edilen bir yazım stili olan APA: Amerikan Psikoloji Birliği (American Psychological Association);
- ☞ tıp, sağlık bilimleri ve biyolojik bilimler, alanındaki bilimsel yazıların hazırlanmasında tercih edilen bir yazım stili olan AMA: Amerikan Tıp Birliği (American Medical Association);

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ✎ medikal denemelerin (RCT) sonuçlarının bildirilmesi ile ilgili yazım tarzını içeren CONSORT: (Consolidated Standards of Reporting Trials Group);
- ✎ istatistik, tıp, biyolojik bilimler, psikoloji ve diğer bilimsel yazılar hazırlanırken istatistiksel sonuçların gösteriminde uyulması gereken kuralları içeren ASA: Amerikan İstatistikçiler Birliği (American Statistical Association);

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ekonomik, politik ve sosyo-politik bilimler alanındaki bilimsel yazıların yazılmasında yararlanılan bir stil olan APSA: Amerikan Politik Bilimler Birliği (American Political Science Association);
- edebiyat, sanat, yazın, dil ve tarih bilimlerindeki bilimsel yazıların hazırlanmasında tercih edilen bir yazım stili olan MLA: Modern Dil Birliği (Modern Language Association);

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

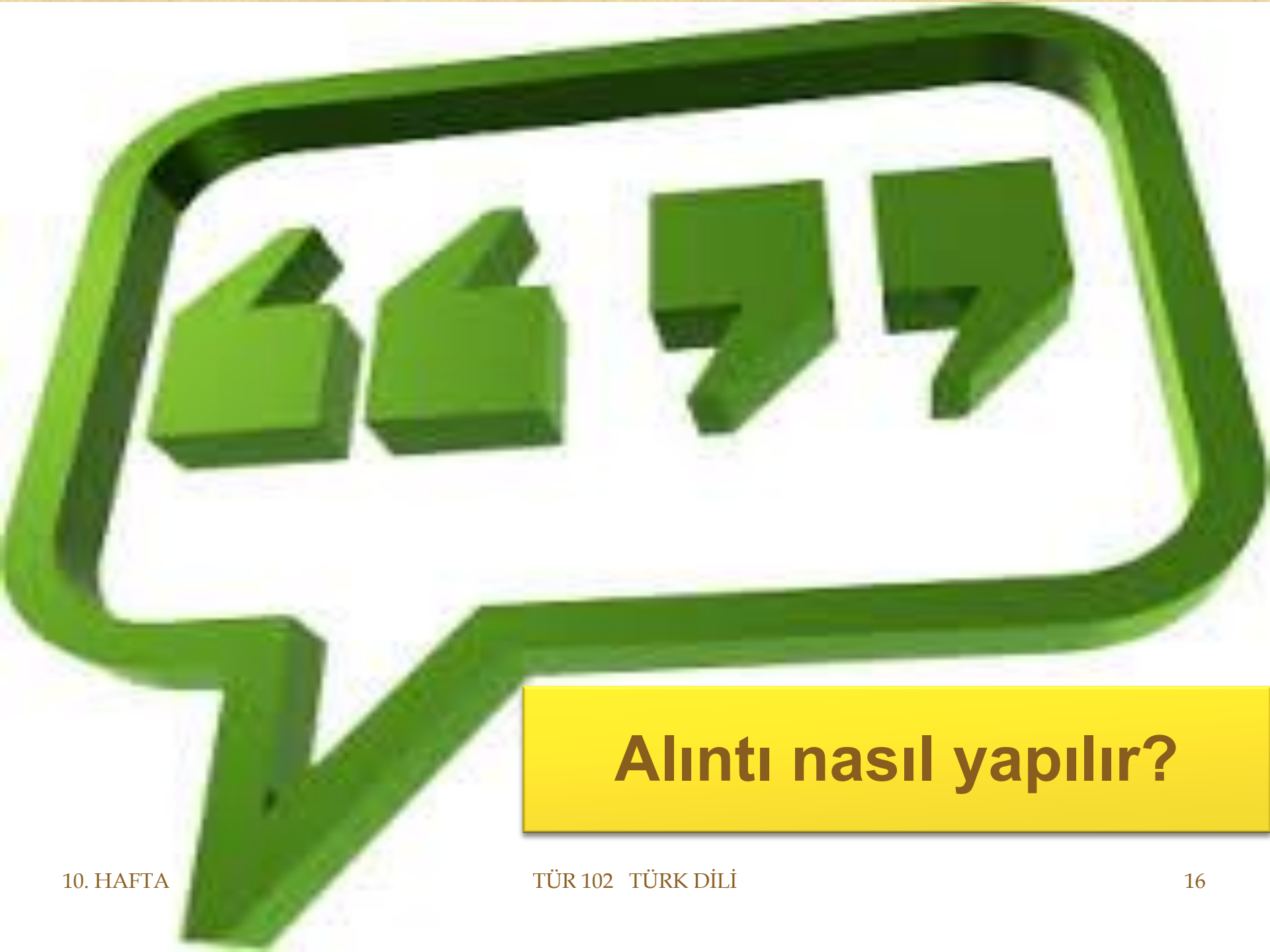

gerçek yaşamda tüm konularda hazırlanmış olan kitap, magazin, gazete ve diğer bilimsel alan dışı yayınlarda tercih edilen bir yazım stili olan CHICAGO, bilimsel alanların niteliğine göre genel kabul gören yazım stilleridir.

Yazımda Standartlaşma Neden Önemlidir? Dünyada Kabul Gören Yazım Stilleri Nelerdir?

- ❧ Türkiye’de bu konuda bir yazı disiplini olduğunu söylemek ne yazık ki çok zordur. Türkiye’de resmi ya da özel kuruluşlar, bu kuralların birini tercih etmekte ya da kendi özel kullanımlarını ortaya koymaktadırlar.
- ❧ Ülkemizde de bu işin en kısa zamanda standart bir sisteme oturması, bilimsel araştırmalara ve bilgi üretimine daha kolay ulaşılabilirliği sağlayacaktır.

Alıntı nasıl yapılır?

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ❧ Bilimsel bir yazı hazırlarken, yazıyı şekillendiren ve bilimsel hale getiren birden fazla basamak olduğu unutulmamalıdır.
- ❧ İyi bir konu seçimi ve faydalı bir kaynak araştırmasının ardından, yazıya geçiş sürecinde söz konusu kaynaklardan elde edilen bilgilerin metne nasıl dahil edileceği sorusu da gündeme gelmektedir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- Bilimsel çalışmalarda, konu ile ilgili yararlanılan kaynaklara göndermede bulunmak dikkat edilmesi gereken en önemli noktadır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

Bilimsel bir çalışmada kaynak göstermek neden gereklidir sorusuna şu cevap verilebilir:

“yararlanılan kaynakların yazarlarına kredi vererek, ahlaki ve yasal kurallara uymak; okuyucuya alıntıların asıl kaynağa uygunluğunu denetleme imkanı vermek; araştırmada ileri sürülen görüş ve olguları, varsa destekleyen ve desteklemeyen görüş ve olguların varlığını belirterek, araştırmacının, bunları göz önüne aldığını kanıtlamak ve okuyucuya aynı konuda, yararlanabileceği öteki önemli kaynakları tanıtmaktır.” (Karasar 2004: 53).

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ Ancak yazar, çalışmasında yaptığı alıntılar konusunda ölçülü olmalıdır.
- ☞ Her şeyden önce araştırma amacına uygun nitelikteki kaynaklar tercih edilmelidir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ Aynı zamanda çalışmada yazarın görüşleri, yaptığı katkılardan daha fazla yer almalıdır, unutulmamalı ki katkılarla zenginleşse de ortaya çıkan eser, hazırlayana ait özgün bir çalışma olmak durumundadır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ❧ Sık sık alıntı yapmak ve birbirinin benzeri ifadelere yer vermek, yazının akıcılığını ve sürekliliğini bozacaktır.
- ❧ Dolayısıyla araştırmaya katkı sağlayacağını düşünöldüğü fikirlerin alıntılanması daha uygundur.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- Alıntı yapılan ifade/cümle ya da paragrafın, uzunluğu ne olursa olsun kaynağını belirtmek gereklidir.
- Bilimsel çalışmalar, metinde hangi düşüncenin kime ait olduğu açıklık ve kesinlikle belli olacak şekilde yazılmalıdır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ❧ Aksi halde bu durum alıntı yapılan yazarın düşüncesini sahiplenmek anlamına gelir.
- ❧ Yazarların niyeti çoğu zaman fikirleri sahiplenmek olmasa da bu konuda gösterilmeyen özen, öyleymiş gibi algılanabilir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ Dolayısıyla bilimsel çalışmalarda, yazarın tutumu iyi niyetli olsa bile kaynak gösterilmediği zaman belirsizlik söz konusu olacağından ortaya çıkan sonuç her zaman iyi niyetli anlaşılmayabilir.
- ☞ Bazen uzun süren bir paragrafın sonunda görünen bir sayfa numarası yazarın tüm paragraf için mi yoksa paragrafın bir bölümü için mi alıntı yaptığı sorusunu belirsiz kılmaktadır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ Dolayısıyla yazarın düşünceleri ile alıntı yaptığı çalışmalardaki düşünceler birbirine karışmış görünmektedir.
- ☞ Bazen de yazar metnin sonundaki kaynakça listesinde kaynağa yer vereceğini düşünerek metnin içinde kaynağa işaret etmez.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- Halbuki metnin içinde hangi düşüncenin listede verilen esere ait olduğunu tahmin etmek çok zordur.
- Metinde kaynağı konusunda kuşku uyandıran hiçbir cümle yer almamalıdır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ❧ Bütün bu belirsizlikler, belki de içeriği özenle hazırlanmış bir metni olumsuz etkileyebilir.
- ❧ Başkalarının bilimsel üretimlerini atıfta bulunmaksızın kullanmak; bilim, araştırma ve yayın etik kurallarına aykırıdır.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- Yazar, metin aktarımını doğrudan ve dolaylı olarak nitelenebilecek iki yolla yapar.
- Doğrudan aktarımda yazar, konusuyla ilgili herhangi bir cümleyi/ paragrafı/ fikri kaynakta yer aldığı şekliyle hiçbir müdahalede bulunmadan tırnak içinde alıntılar.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ MLA gibi sosyal bilimler alanında tercih edilen bazı yazım stillerinde alıntı dört satırdan daha az ise metinde özel bir aralık bırakılmadan tırnak işareti ile belirtilir.
- ☞ Dört satırı geçen uzun alıntılarda ise hem alıntı olduğunun anlaşılması hem de kolaylıkla okunabilmesi için alıntıyı sol köşeden iki paragraf boşluğu oluşturacak şekilde içeriden yazmak gerekir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

☞ Bu durumda tırnak işareti kullanmaya gerek olmaz.

☞ Dergilerde yayımlanan araştırma yazılarında ise uzun alıntıların çoğu zaman paragraf içinden yazıldığı ve yazının puntosundan daha küçük bir punto tercih edildiği görülmektedir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ☞ Konunun anlaşılmasını güçleştireceği düşüncesiyle çok uzun aktarımlardan her durumda kaçınmak gerekir.
- ☞ Dolaylı aktarımda ise yazar, metinde yer vereceği kaynakta okuduğu bilgileri kendi anlatımı ile ifade eder.
- ☞ Ancak yine de mutlaka alıntı yapılan kaynağın belirtilmesi gereklidir.

Alıntı Nasıl Yapılır?

- ❧ Araştırıcının, alıntı yaparken belirtmesi gerekli olan künye bilgileri genellikle iki yolla olmaktadır.
- ❧ İlki geleneksel bir kaynak gösterme yöntemi olan dipnotta kaynağa ait bilgileri verme yöntemidir.
- ❧ Diğeri ise kaynağa ait tanıtıcı bilgileri alıntının hemen ardından parantez içinde vermeyi tercih eden yöntemdir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ☞ Son yıllarda öne çıkan paragraf içinde kaynak gösterme yöntemine göre daha geleneksel olan dipnot kullanımını araştırmacılar tarafından tercih edilmektedir.
- ☞ Kitap ya da makale gibi basılı kaynaklarda tercihe bağlı olarak istenilen yöntem kullanılır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Ancak dipnotlu metot, kitap veya benzer nitelikli hacimli çalışmalarda daha yaygın olarak kullanılır.
- Buna karşılık, paragraf içi kaynak gösterme yöntemi kısa araştırmalar ve bilimsel makaleler için daha çok tercih edilir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ☞ Bu yöntemde her sayfada başvurulan kaynak, numara sırasına göre o sayfanın altında bir çizgi çekilerek sırayla açıklanır.
- ☞ Dipnotu göstermek için kullanılan rakamlar, metinde ilgili kelimenin üzerine yazılır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Ancak bilgisayarla yazımda dipnotun yazımı ve yerleştirilmesi otomatik biçimde yapılır.

Dipnotlar, çalışma boyunca baştan sona sürecektir. Biçimde numaralandırılır, birden fazla dipnot numarası yan yana konulmamalıdır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ❧ Bir kitabı dipnotta ilk kez tanıtırken verilecek ilk bilgi yazar adıdır.
- ❧ Yazarın önce adı sonra soyadı yazılır ki bu bibliyografyada kaynak göstermeden farklıdır.
- ❧ İsimlerin yalnızca baş harfleri büyük olmalıdır, unvan belirtmeye gerek yoktur.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ❧ Dipnotta kitap başlığı italik yazılır.
- ❧ Bağlaçlar dışında kitap başlığındaki kelimelerin yalnızca baş harfleri büyük harfle yazılmalıdır.
- ❧ Kitabın baskı sayısının, özellikle de gözden geçirilmiş baskıların mutlaka belirtilmesi gerekir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Kitap başlığından sonra yayım bilgilerine yer verilir.
- Yayım bilgileri basım yeri, yayınevi ve yayım tarihinden oluşur.
- Basım yeri bilinmeyen kaynaklar için bazen [yy.] kısaltması kullanılır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Yayın tarihi için yalnızca yılı yazmak yeterlidir.

Eğer yayın tarihi yoksa köşeli ayraç içinde tarih yok anlamında [ty.] yazılabilir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ☞ Kaynağı tanıtıcı bilgilerden sonra sayfa numarası yazılır.

Örnek: Yalçın Armağan. «Türk Şiirinde Modernizm». *İmkansız Özerklik*. İstanbul: İletişim Yay. 2011. s.45.

- ☞ Birden fazla sayfaya işaret edilecek ise, bilgilerin geçtiği ilk ve son sayfaların numaraları aralarına çizgi konarak gösterilir.

Örnek: Yalçın Armağan.. «Türk Şiirinde Modernizm». *İmkansız Özerklik*. İstanbul: İletişim Yay. 2011. s.60-

75.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Yararlanılan kaynak dergide yer alan bir makale ise, makalenin başlığı tırnak içinde verilir.
- Derginin adının belirtilmesinin ardından makalenin hangi ciltte ve derginin hangi sayısında yer aldığı ve sayfa aralığı numaraları sırasıyla verilmelidir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Örnek

- Süer Eker. "Avrupa Birliğinin Yeni Mottosu 'Farklılıkta Birlik' ve Türkçenin 'Farklılıkta Birlik'teki Yeri". *Bilig.* Güz 2009. C. 49. s. 35-58.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- İlk kez dipnotta geçen bir kaynağa yeniden başvuru yapıldığında, o kaynak hakkındaki tüm bilgiler yinelenmez.
- İkinci ve daha sonraki başvurularda, yalnızca yazarın soyadı ile sayfa numarasını göstermek yeterlidir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ☞ Bir yazarın birden fazla çalışması kaynak gösteriliyorsa, karışıklık olmaması açısından, yazar soyadından sonra çalışmanın başlığı da kısaca yazılabilir.
- ☞ Aynı soyadı taşıyan iki ayrı yazardan söz ediliyorsa, yine karışıklığı önlemesi açısından, ikinci başvuruda yazarların ilk adları da yazılabilir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Yazar, kaynağını dipnotta gösterdiği bir yayına, arada yeni bir kaynak göstermediği durumda, tekrar gönderme yaparsa bu durumda adı geçen eser ya da adı geçen makale karşılığında “a.g.e.” ve “a.g.m.” ya da “a.g.y.” gibi kısaltmalar kullanarak sayfa numarası belirtebilir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Örnek

- Yıldız Ecevit. *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. 7. basım. İstanbul: İletişim Yay. 2011. s.48 (Yıldız Ecevit'in kitabına ilk kez başvuru yapılıyor)
- Ecevit, s. 55. ya da a.g.e. s.55 (Yıldız Ecevit'in kitabına yeniden başvuruluyor.)

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Bazen de Latince kısaltılmış sözcükler de kullanılır:

- ❧ “ibidem”in kısaltılması olan ibid, “aynı yerde” anlamına gelir.
- ❧ Yukarıda ifade edilen adı geçen eser/ makale/ yayının düzeni ibid için de tekrarlanır.
- ❧ Yazar, bir kaynağa başvuru yaptıktan sonra, araya başka bir dipnotu girmeden o esere yeniden başvurursa “ibid.”ifadesinden sonra sayfa numarası vermesi yeterlidir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- “opere citation” ifadesinin kısaltılması olan Op. Cit.“yukarıda değinilen çalışma” anlamına gelir.
- Araya başka kaynaklar girdikten sonra, önceki bir kaynağın değişik sayfasına başvuru yapıldığında kullanılır.
- Yazar soyadından sonra yazılır ve sayfa no onu izler.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ❧ Loc. Cit., Latince “loco citato” dan gelir ve “yukarıda belirtilen yer” anlamındadır.
- ❧ Araya başka kaynaklar girdikten sonra bir çalışmaya yeniden başvuru yapıldığı durumlarda tercih edilir.
- ❧ Fakat başvuru bir önceki ile aynı sayfaya olmaktadır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Op.cit.te ikinci kez değişik bir sayfaya başvurulmakta ancak loc. Cit. kısaltması yazar soyadından sonra yazılır ve sayfa numarasının belirtilmesi gerekmez.
- Bu tür Latince kısaltmalar, sosyal bilimler alanındaki kullanımlarda tercih edilmemekle birlikte, daha çok fen bilimleri alanında kullanılmaktadır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Örnek

- Aydın Türkbal. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yazma Teknikleri*. Ankara: Aktif Yayınları. 2003. s.52. (Aydın Türkbal'ın kitabına ilk kez başvuru yapılıyor)
- Ibid. (Araya başka kaynak girmeden Türkbal'in kitabının aynı sayfasına yeniden başvuru yapılıyor.)
- Ibid. s. 62. (Araya başka kaynak girmeden Türkbal'in kitabının değişik bir sayfasına yeniden başvuru yapılıyor.)

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Niyazi Karasar. *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. 12. basım. Ankara: Nobel Yay. 2004. s.48.
- Türkbal, op.cit. s.85. (Araya başka kaynak girdikten sonra değişik bir sayfaya başvuru)
- Ahmet Yıldırım, *Bilginin Serüveni*. Geliştirilmiş 9. baskı. İstanbul: İrtem Yay. 2007. s.35.
- Karasar, loc.cit. (Karasar'ın önceki eserinin aynı sayfasına, araya başka kaynak girdikten sonra yeniden başvuru)

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- ❧ Dipnotla kaynak gösterme yönteminin okuyucu ve yazar açısından bazı sakıncalarının olduğu söylenebilir.
- ❧ Konu ile ilgili kaynak için sayfanın altına bakılıp tekrar metne dönülmesi ve her seferinde bunun tekrarlanması, okuyucunun metne hakimiyetini zayıflatacaktır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

☞ Ayrıca bu yöntemde kaynaklar, araştırmanın sonunda yer alan bibliyografyada da tekrar edileceğinden araştırmada iki kez sunulmuş olmaktadır.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

- Yazarın, bazen metinde geçen bir konu hakkında ayrıntılı bilgi vermek istediği durumlar olabilir.
- Bunlar metinde verilirse akıcılığı bozabilecek ancak konunun daha iyi anlaşılması için gerekli olan bilgiler olabilir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Yazarın bazen dipnotlara bu sebeple gereğinden fazla yer vermesi, yazarı konunun amacından uzaklaştırarak, bütünlük ve sürekliliği bozabilir.

Bu sebeplerden dolayı yazarın dipnot sistemini, kaynak göstermek yerine, bütünlüğü bozmayacağını düşündüğü ek bilgiler ve özel açıklamalar yapmak için tercih etmesi daha doğru görünmektedir.

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Örneğin yazar, Azerbaycan'da bir kimlik meselesi olarak alfabe değişikliklerini ele aldığı yazısında, konuyla ilgili başka çalışmaların yapıldığı bilgisini vermekte ve bir dipnot numarası göstermektedir.

Dipnotta ise, bu konu ile ilgili açıklayıcı bilgi vermektedir:

Dipnotlu Kaynak Gösterme Yöntemi

Örnek: Türkiye’de Cumhuriyet döneminde alfabe değişiklikleri ve dil politikalarına ilişkin tartışmalar için bakınız Nurettin Demir (2010). “1923-1938 Arasında Türk Dili”. *Cumhuriyet Dönemi Türk Kültürü. Atatürk Dönemi*. Ed. Osman Horata vd. Cilt 2. Ankara: AKM. sf. 878-883; İlker Aytürk (2008). “The First Episode of Language Reform in Republican Turkey: The Language Council From 1926-1931”. *Journal of the Royal Asiatic Society*. 18: s. 275-293.

Oğuz Atay

Paragraf İçinde Kaynak Gösterme Yöntemi

“
Onu, son bir defa
görmeden
kaybetmenin acısı
içindeyim.
”

Paragraf İçinde Kaynak Gösterme Yöntemi

- ☞ Son yıllardaki yayınlarda dipnotlu kaynak gösterme sisteminden daha yaygın olarak kullanımı tercih edilen bir yöntem de paragraf içinde kaynak gösterme yöntemidir.
- ☞ Bu sistemde kaynakların tam künyesi sadece metnin sonundaki bibliyografya bölümünde gösterilir, dipnotlu sistemdeki gibi metinde iki sefer tekrarlanmaz.

Paragraf İçinde Kaynak Gösterme Yöntemi

- Metinde yapılan alıntının ya da dolaylı olarak alınan bilginin hemen devamına parantez içinde bibliyografyadaki kaynağı tanıtacak kaynakla ilgili kısa bilgiler konulur.
- Bu yöntemin tercihe göre deđiŐen uygulamaları vardır.

Paragraf İçinde Kaynak Gösterme Yöntemi

☞ Kimi yazar ya da kurumlar/ dergiler, metin içinde gösterilen kaynakçaya yazarın soyadı, yayım tarihini dahil ederken (APA bu sistemi tercih etmektedir), bazıları da MLA'nın önerdiği bir sistem olan yazarın soyadı ve sayfa numarası sıralamasını dikkate almaktadırlar.

Paragraf İçinde Kaynak Gösterme Yöntemi

INTERNET: APA stili ile ilgili ayrıntılı bilgi için www.apastyle.org ve MLA stili için de www.mla.org web adreslerine bakabilirsiniz.

Tek Yazar

Yararlanılan kaynak tek yazarlı ise, parantez içinde yazarın soyadı, eserin yayım tarihi ve alıntının yapıldığı sayfa numarası verilir.

Tek Yazar

Örnek:

“Mevlana, Nasreddin Hoca ve Yunus Emre gibi ana imgeler, kültürel ekonomik sistemde ana çekicilikler olarak işlev görür. Bu imgeler/zirve şahsiyetler sayesinde yabancı kültürel deneyim avcıları yöreye çekilir. Böylelikle ilgili ülke ve yerleşim birimindeki yan/öteki değerlerin/yan imgelerin tanıtılması için gerekli fırsat ve ortam yaratılmış olur.” (Özdemir 2012: 200).

Tek Yazar

Yazar ismine metin içinde göndermede bulunuluyorsa, parantez içinde soyadını tekrarlamaya gerek olmaz.

Özdemir'e göre, "Mevlana, Nasreddin Hoca ve Yunus Emre gibi ana imgeler, kültürel ekonomik sistemde ana çekicilikler olarak işlev görür. Bu imgeler/zirve şahsiyetler sayesinde yabancı kültürel deneyim avcıları yöreye çekilir. Böylelikle ilgili ülke ve yerleşim birimindeki yan/öteki değerlerin/yan imgelerin tanıtılması için gerekli fırsat ve ortam yaratılmış olur." (2012: 200)

Tek Yazar

• Yararlanılan bir alıntının sonuna metin içinde yazarın soyadı, eserin yayım tarihi ve alıntının sayfa numarasını vermek yeterlidir, kaynağın uzun ve açık hali kaynakçada verilecektir.

• Kaynakçada verileceği için metinde yazara işaret etmeye gerek olmadığı düşüncesi kesinlikle yanlıştır.

İki ve İkiden Fazla Yazar

Kitabın iki yazarlı olması durumunda her iki yazarın soyadına yer verilir; ikiden fazla yazar olması durumunda ise sadece kitapta ismi ilk sırada yer alan yazarın soyadı yazılır ve yanına ve diğerleri anlamına gelen “vd.” kısaltması konulur.

İki ve İkiden Fazla Yazar

Örnek

- “Tolman hayvan davranışları, Lewin insan davranışları üzerinde yaptıkları çalışmalarla, organizmaların çevre ile etkileşim kurarken geleceğe ilişkin bilinçli kararlar aldıkları yargısında mutabık kalmışlardır.” (Steers ve Porter 1987: 12)
- “Bütün Sibirya Türkleri gibi Sahalar arasında da ateşi doyurmak, ona yiyecek sunmak oldukça önemlidir. Onlara göre yeni bir yere geldiklerinde veya iyi bir yemeğe başlamadan önce uot iççi adı verilen ateş iyesine yiyecek verilmelidir.” (Grigoriyev vd. 1974: 102)

İki ve İkiden Fazla Yazar

- Yukarıda sözü edilen farklı paragraf içinde kaynak gösterme yöntemlerinin hepsinin kullanımında, metin içinde kısa bilgilerle tanıtılan kaynağın çalışmanın sonunda kaynakça listesi adı altında tam künyesi verilmelidir.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- ❧ Bibliyografyalar, yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralanır ve okuyucu metin içinde yazarın soyadı, tarih ve sayfa numarası verilen kaynağın, tam ismi, yayım yeri, baskı sayısı gibi bilgileri buradan öğrenebilir.
- ❧ Metnin sonunda kaynak gösterimi yukarıda ifade edilen sistemlere göre değişiklik göstermektedir.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- Yazar-tarih yönteminde yazarın soyadı ve adının belirtilmesinden sonra parantez içinde eserin yayım tarihi verilirken; yazar-sayfa numarası sisteminde ise, basım tarihi, yazarın soyadı, adı, kitabın adı, baskı sayısı, basım yeri ve yayınevi bilgilerinden sonra sıralanır.
- Her iki durumda da yazarın unvanı belirtilmez.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- ❧ Metin içinde yazar ve tarih bilgisini veren APA, Amerikan Psikoloji Derneği'nin benimsediği bir yöntemdir.
- ❧ Bu stil daha çok, ekonomi, işletme, eğitim, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, siyaset bilimi ve biyoloji alanlarında tercih edilir.
- ❧ MLA ise, metin içinde yazar ve sayfa numarası bilgisini önermektedir. Bu stil daha çok edebiyat, tarih, felsefe, modern ve klasik diller gibi beşeri bilimler dallarında kullanılır.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- Üçüncü bir metin içi yöntem olan numaralı sistem ise çoğunlukla kimya, bilgisayar, matematik ve fizik gibi uygulamalı bilimlerle tıp bilimleri alanında geçerlidir.
- Bu yöntemde metinde kaynaklar parantez içinde sırasıyla belirtildikten sonra aynı sıraya göre sondaki referanslar listesinde tanıtılırlar (Seyidoğlu 2003: 232).
- AMA, CONSORT gibi yazım stilleri bu uygulamayı tercih etmektedirler.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- Örneğin; “her türlü bilimsel araştırmanın sonucu bu çalışmada kaydedilmiştir” (32), cümlesi metnin içinde geçmekte ve işaret edilen kaynak da parantez içinde belirtilmektedir.
- Bu sistemde metnin içinde kaynağa ait tanıtıcı bilgileri vermeye gerek duyulmaz. Metinde parantez içinde geçen 32 rakamı, metnin sonundaki kaynakça listesinde 32 nolu kaynağa işaret etmektedir.

İki ve İkiden Fazla Yazar

- ❧ Bu yöntem, diğer yöntemlere göre kolaylığı açısından tercih edilmektedir.
- ❧ Aynı kaynak metnin içinde tekrar tekrar geçse bile, değişmeyen aynı numara her defasında parantez içerisinde verilmektedir.
- ❧ Bu durumda kaynakça listesinde kaynaklar alfabetik olarak sıralanmaz, metinde atıf yapılan sıraya göre yazılır.

Kaynakça Listesi Oluşturma

Kaynakça Listesi Oluşturma

☞ Gerek dipnotlu kaynak gösterme gerekse de paragraf içi kaynak gösterme yöntemlerinde, çalışmanın sonunda gönderme yapılan kaynakların tam künyelerinin yer aldığı bir kaynakça listesi sunulmalıdır.

☞ Metnin içinde kısaltma ifadelerle eksik yer alan bilgilerin tamamı, ayrıntılı olarak bu bölümde verilir.

Kaynakça Listesi Oluşturma

Kaynakça listesinde yer alacak eserler konusunda iki görüş mevcuttur:

- Birinci görüşe göre, daha önce metin içerisinde herhangi bir şekilde adı geçen, kendisine atıf yapılan, alıntı yapılan, yararlandığı dipnotu, numaralama, yazar adı, tarih vb. gibi yöntemlerle belirtilmiş olan eserler kaynakçada yer almalıdır. Bunun dışındaki eser adlarına kaynakçada yer vermeye gerek yoktur.

Kaynakça Listesi Oluşturma

- İkinci görüşe göre ise yukarıdaki eserlere ek olarak, konuyla ilgili tüm kaynakların listede yer almasında bir sakınca yoktur.
- Böylece arzu eden okuyucu ve araştırmacılara daha geniş bir kaynak listesi sunulmuş olmaktadır (Arıkan 2004: 335).

Kaynakça Listesi Oluşturma

- ☞ Kaynaklar yazar soyadına göre ayrıntılı olarak sıralanır.
- ☞ Her maddenin ilk satırđ sayfanın soluna bitişmelidir, ikinci ya da daha sonraki satırlar da bir paragraf girintisi kadar içeriden yazılmalıdır.
- ☞ Bunun sebebi kaynağın bulunmasını kolaylaştırmaktır.

Yazar Adı

- Yazar adı, ilgili kaynağı yazan, hazırlayan ya da derleyen kişinin adı ve soyadıdır. Yazarla ilgili bilgilerde ünvanı belirtmeye gerek yoktur.
- Kaynakça listesinde yer alacak olan eser tek yazarlı ise ve adı ve soyadı tam olarak biliniyorsa, önce soyadı yer alacak şekilde yazılır.

Örnek: Özdemir , Nebi (2012). *Kültür Ekonomisi ve Yönetimi*. Ankara: Hacettepe Yay.

Yazar Adı

☞ Bazen ayırıcı olması bakımından soyadının tamamının büyük harflerle yazıldığı da görülmektedir.

Örnek: ÖZDEMİR, Nebi (2012). *Kültür Ekonomisi ve Yönetimi*. Ankara: Hacettepe Yay.

Yazar Adı

œ Eserin iki yazarlı olması durumunda kaynakçada her ikisinin ismine de yer verilebilir, ancak önce yazılan yazarın soyadı yazılmakla birlikte, devamında ikinci yazarın önce ismi yazılır.

Örnek: Buran, Ahmet ve Şerife Oğraş (2003).

Elazığ İli Ağızları. Elazığ: Aktan Yay.

Yazar Adı

İkiden çok yazarlı eserlerde ise eserde yer alan ilk isim belirtilerek devamına ve diğerleri, ve diğer ya da bu ifadelerin kısaltması olan vd. ibaresi konulur.

Örnek: İsen, Mustafa vd. (2002). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yay.

Yazar Adı

☞ Bazı durumlarda ise, bazı yazarların soyadlarını kullanmayı tercih etmediklerini görüyoruz. Bu tür durumlarda yazarın kullanmayı tercih ettiği özel ad sıralamada yer almalı ve orijinal isim devamında parantez içinde belirtilmelidir.

Örnek: Halikarnas Balıkçısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı)
(1999). *Aganta Burina Burinata*. Ankara: Bilgi Yay.

Yayım Yılı

- Yayım tarihi, yazım stillerine göre, kaynakça bilgilerinin düzenlenişinde farklı yerlerde yer almaktadır.
- Yazar adından sonra olabildiği gibi, yayım yeri bilgisinden sonra da yazılabilmektedir.

Yayım Yılı

- ❧ Eserin yayım yılı, başka baskıları da olabileceği dikkate alınarak yapılan alıntının güvenilirliği açısından mutlaka belirtilmelidir.
- ❧ Eserde tarih belirtilmiyorsa, tarih yok anlamına gelen [ty.] ibaresi kullanılabilir.

Yayım Yılı

œ Bir yazarın aynı yıl içinde yayımlanan birden fazla çalışması varsa, çalışmalarını kaynakçada birbirinden ayırmak için tarih bilgisinin yanına a,b,c... gibi rakamlar konabilir.

Yayım Yılı

☞ Bu durumda metin içinde gösterilen kaynak bilgilerine de aynı rakam uygulamasını koymak gerekir.

Örnek: Genç, Giray (1998a). *Osmanlı İmparatorluğunda Medreseler*. İstanbul: Ötüken Yay.

Örnek: Genç, Giray (1998b). “Medrese”. *İslam Ansiklopedisi*, C. 22. İstanbul: Diyanet Vakfı Yay.

200-215.

Eser Adı

- ❧ Eser adı, eserin ayrıntılı başlığıdır.
- ❧ Kapakta ana ve alt başlıklar yer alıyorsa hepsi künye yazımında belirtilmelidir.
- ❧ Eser, bir kitap ya da dergi ise italik yazılmalıdır, makaleler tırnak içinde belirtilir.
- ❧ Eser adının bold karakterli yazıldığı örneklere de rastlanmaktadır.

Eser Adı

☞ Dergi makaleleri, kaynak gösterilirken, yazarın soyadı, adı ve parantez içinde tarih belirtilmesinin ardından tırnak içinde makalenin tam ismi, makalenin yer aldığı derginin ismi, cilt numarası ve makalenin dergideki sayfa aralığı yazılır.

Örnek: Timurtaş, F. Kadri (1951). “Fatih Devri Şairlerinden Cemâlî ve Eserleri”. *İÜ Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. IV (3). 189-213.

Eser Adı

Yazar, kaynak olarak basılmamış yüksek lisans veya doktora tezlerinden yararlanıyorsa, kaynakça listesinde tezin basılmamış olduğunu ve hangi üniversitede hazırlandığını mutlaka belirtmelidir.

Örnek: İsen, Tuba Işınsu (2002). “Divan Şiirinde Fahriye”. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Bilkent Üniversitesi.

Eser Adı

- ❧ Bir eseri yayıma hazırlayan, derleyen, çeviren ya da esere editörlük yapanların kaynakçada mutlaka vurgulanması gerekir.
- ❧ Çeviri bir eserin orijinal yazarı, yazar ad ve soyadı bilgileri içerisinde yer alırken, eseri çeviren kişi, eserin adı belirtildikten sonra çev. ibaresi ile yer almalıdır.

Eser Adı

- ❧ Eser editörlüğü ya da derlemesi ed. haz. ya da der. ibareleri ile belirtilmelidir.
- ❧ Kaynak gösterirken eserin bu konudaki niteliğini vurgulamak önemlidir.

Örnek: Eagleton, Terry (2011). *Kötülük Üzerine Bir Deneme*. Çev. Şenol Bezci. İstanbul: İletişim Yay.

Eser Adı

☞ Aynı yazara ait birden fazla yapıt kaynakçada gösterilecekse bu durumda, ilk esere yer verildikten sonra aynı yazarın diğer eserleri için ad ve soyadı düzenini yinelemek gerekmez; bunun yerine ad ve soyadı bilgisi yerine bir uzun çizgi konabilir.

Eser Adı

☞ Aynı yazara ait birden fazla eserin kaynakçadaki sıralaması, soyadı alfabetik bir ayarlamaya müsait olmadığı için, eserlerin alfabetik sırasına göre yapılır.

Örnek: Develi, Hayati (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmesi ve Uyumlar*. Ankara: TDK

Yay.

Örnek: _____ (1998). *XVIII. Yüzyıl İstanbul Hayatına Dair Risâle-i Garîbe*. İstanbul: Kitabevi.

Eser Adı

☞ Son yıllarda yazım stillerinde genellikle eser adı italik formu ile yazılmaktadır ancak eser adının altına çizildiği örneklerle de karşılaşılabilir.

Örnek: Eagleton, Terry (2011). Kötülük Üzerine Bir Deneme. Çev. Şenol Bezci. İstanbul: İletişim Yay.

Baskı Sayısı

- ❧ Eserin kapağında geliştirilmiş ya da düzenlenmiş yeni baskı ifadesi yer alıyorsa, kaynak gösterirken mutlaka baskı sayısına da yer vermek gereklidir.
- ❧ Çünkü bu ifadeler, esere yeni katkıların olduğu anlamına gelir, dolayısıyla verilen sayfa numarasında da daha önceki baskılara göre farklılık oluşabilir.

Örnek: Güven, Ahmet vd. (2005). *Türk Dünyası Üzerine Bir İnceleme*. Genişletilmiş 3. baskı. Ankara: Pelikan Yay.

Yayım Yeri

- Kullanılan kaynakta eserin yayım yeri belirtiliyorsa yazılmalıdır, belirtilmiyorsa yyy. ibaresi konabilir ki bu yayım yeri yok ifadesinin kısaltmasıdır.
- Benzer şekilde yayımcı ya da yayınevinin ismi de kullanılan kaynakta yer alıyorsa yy (yayımcı/yayınevi yok) ibaresi konabilir. Bunun İngilizce karşılığı “no place” anlamında “np.” kısaltmasıdır.
- Küçüker. Ahmet (2004). *İletişimsizlik*. Ankara: yy.

Sayfa Numaraları

☞ Kaynakça listesinde kitap yayını gösterirken sayfa numarası belirtmek gerekmez, ancak makale yayını kaynak gösterirken makalenin yer aldığı sayfa aralığının mutlaka belirtilmesi gereklidir.

Örnek: Tekin, F. Ziya (1951). “Nedim’in Şiirlerinde İstanbul”. *İÜ Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. V (4). 152-161.

İnternet Belgelerine Ve Elektronik Kaynaklara Başvuru

☞ Bu yöntemde yazar soyadı, adı, belge tarihi, belge başlığı ve protokol ve erişim adresinin yazılması gerekir.

Örnek: Durmuş, Ali (2002). “Yaşar Kemal’in Edebiyat Serüveni”. <http://www.kultursanat.com.tr>.

Yazının Sunulacağı Kurumun Kurallarına Uymak

- ❧ Kuşkusuz gösterilecek kaynaklar sadece kitap, makale gibi yaygın olarak başvuru olan türlerden değildir.
- ❧ Arşiv belgeleri, yazışma, görüşme ve demeçler, yayımlanmamış tez rapor ve bildirimler, gazeteler, anayasa maddeleri, röportajlar gibi türleri çalışmaya kaynak göstermek ve diğer ayrıntılar için yazının hazırlandıktan sonra sunulacağı kurumun belirlediği yazım stiline kurallarına bakılmalıdır.

Tutarlı Davranmak

- Her durumda verilecek bilgiler aynıdır ancak bu bilgilerin hangi sırayla sunulacağı yazım stillerinin tercihine göre değişmektedir.
- Ortaya konan bilimsel yazının kendi içinde bir tutarlılığının olması her durumda gereklidir.
- Örnek bir bilimsel çalışma için [tıklayınız](#).

Başvuru Kaynakları

- ❧ Arıkan, Rauf (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Ankara: Asil Yay.
- ❧ Arlı, Mine ve Hamil Nazik (2003). *Bilimsel Araştırmaya Giriş*. Ankara: Gazi Yay.
- ❧ Armay, Ural (1998). *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*. İstanbul: Der Yay.
- ❧ Arslantürk, Zeki (1995). *Araştırma Metot ve Teknikleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay.

Başvuru Kaynakları

- ❧ Bailey, Edward vd. (1994). *Bilimsel Makaleleri Hazırlama ve Yazma Tekniği*. Çev. Kaan Edis vd. İstanbul: Birsen Yay.
- ❧ Binbaşıoğlu Cavit (1988). *Eğitime Giriş*. Ankara.
- ❧ Booth, Wayne et al. (1995). *The Craft of Research*. USA: University of Chicago Press.
- ❧ Cebeci, Suat (1994). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Alfa Yay.

Başvuru Kaynakları

- ❧ Durmuş, Mustafa (Ed.) (2010). *Üniversiteler İçin Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yay.
- ❧ Ekiz, Durmuş (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş*. Ankara: Anı Yay.
- ❧ Goode William ve Paul Hatt (1973). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Metotları*. Çev. Ruşen Keleş. Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yay.
- ❧ İsen Durmuş, Tuba Işinsu (2013). «Bilimsel Yazılar ve Yazışma Türleri». *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Türk Dili II*. 140-169.
- ❧ İslamoğlu, Ahmet Hamdi (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta Yay.

Başvuru Kaynakları

- ❧ Kaptan, Saim (1977). *Bilimsel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Tekişik Matbaası.
- ❧ Karasar, Niyazi (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yay.
- ❧ Korkmaz, Zeynep vd. (2007). *Türk Dili ve Kompozisyon*. Ankara: Ekin Yay.
- ❧ Özdamar, Kazım (2003). *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Kaan Yay.

Başvuru Kaynakları

- ❧ Saray, Mehmet (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri El Kitabı*. İstanbul: Çantay Yay.
- ❧ Seyidoğlu, Halil (2003). *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*. İstanbul: Güzem Can Yay.
- ❧ Türkbal, Aydın (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yazma Teknikleri*. İstanbul: Aktif Yay.
- ❧ Türkdoğan, Orhan (2003). *Bilimsel Araştırma Metodolojisi*. İstanbul: Timaş Yay.

Başvuru Kaynakları

- ❧ Şimşek, Ümit (1983). *Araştırma Teknikleri*. İstanbul: Yeni Asya Yay.
- ❧ Üstdal, Muzaffer ve Kural Gülbahar (1997). *Bilimsel Araştırma Nasıl Yapılır Nasıl Yazılır*. İstanbul: Beta Yay.
- ❧ Yakıcı, Ali vd.(2010). *Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- ❧ Yıldırım, Cemal (1997). *Bilimsel Düşünme Yöntemi*. Ankara: Bilgi Yay.